

FYLKESMANNEN
I ROGALAND

Deres ref.:

Vår dato: 04.04.2014
Vår ref.: 2009/9286
Arkivnr.: 461.3

Prima Gruppen, Prima Slakt AS
Næringsveien 27
4365 NÆRBØ

Att. Harald Reime

Postadresse:
Postboks 59 Sentrum,
4001 Stavanger

Besøksadresse:
Lagårdsveien 44, Stavanger

T: 51 56 87 00
F: 51 52 03 00
E: fmropost@fylkesmannen.no

www.fylkesmannen.no/rogaland

Prima Slakt AS, Hå kommune, oversendelse av tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven

Fylkesmannen i Rogaland har ferdigbehandlet søknaden fra Prima Slakt AS og har besluttet å gi virksomheten tillatelse etter forurensningsloven på visse vilkår. Tillatelsen med tilhørende vilkår følger vedlagt. Tillatelsene til Prima Kjøtt AS sin tidligere virksomhet i Stokkelandsmarka og Prima Slakt AS (tidligere Nærbø Slakteri AS og Hå Slakteri AS) sin tidligere virksomhet på Bjorhaug, varsles opphevet.

Det vises til oppdatert søknad i brev av 3. mai 2012 og til endringer i søknadsgrunnlag/høring i juli 2012. Det vises også til søknad datert 6. juli 2006, IPPC-utredning sendt til Fylkesmannen 25. august 2008 samt øvrig kommunikasjon. Søknaden ble kunngjort for Prima Jæren Slakt AS (markedsnavn), foretaksnr. 885 209 432 og firmanavn Prima Slakt AS. Bedriften eies i hovedsak av Prima Gruppen AS.

Fylkesmannen i Rogaland gir herved tillatelse til Prima Kjøtt AS (heretter kalt Prima) på visse vilkår. Tillatelsen med tilhørende vilkår følger vedlagt dette brev. Tillatelsen er gitt med hjemmel i forurensningsloven § 11, jf § 16 samt forurensningsforskriftens¹ kapittel 36. Søknaden gjelder samlokalisering av tidligere produksjoner. Den nye tillatelsen erstatter tillatelsen til Prima Kjøtt AS i Stokkelandsmarka, gitt 6. mai 1999, og tillatelsen til Nærbø Slakteri AS (tidligere Hå Slakteri AS), sist oppdatert 18. februar 1999. De gamle tillatelsene varsles med dette opphevet.

Ved avgjørelsen om å gi tillatelse og ved fastsettingen av vilkårene, har Fylkesmannen lagt vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket i forhold til de samfunnsmessige og næringsmessige fordeler som tiltaket vil medføre. Spesielt er belastningen fra bedriften vurdert opp mot kapasiteten til det kommunale renseanlegget, men også resipienten for avløpsvannet. Ved fastsettingen av vilkårene har Fylkesmannen i Rogaland lagt vekt på hvilke tiltak og rutiner som er nødvendig for å unngå forurensingsskader, hva som samtidig er mulige å gjennomføre uten for store kostnader og

¹ Forskrift om begrensning av forurensning

hva som kan oppnås med beste tilgjengelige teknikker (BAT²). For aktiviteter som er forskriftsregulert, henvises til de aktuelle forskriftene.

Det kan foretas endringer i tillatelsen i medhold av forurensningsloven § 18. Endringer skal være basert på skriftlig saksbehandling og en forsvarlig utredning av saken. En eventuell endringsøknad må derfor foreligge i god tid før endring ønskes gjennomført. Det kan også bli iverksatt endringer i tillatelsen dersom pålagte utredninger og dokumentasjoner viser at det er nødvendig eller definerer tilrådelige grenser for utslipp, jf. også tillatelsens pkt. 3.1.4, 3.1.5 og 13.1.

Det understrekes at all forurensning fra bedriften isolert sett er uønsket. At forurensningen er tillatt, utelukker ikke erstatningsansvar for skade, ulemper eller tap forårsaket av forurensningen, jf. forurensningsloven § 56.

I tillegg til de krav som følger av tillatelsen, plikter bedriften å overholde forurensningsloven og produktkontrollloven samt forskrifter som er hjemlet i disse lovene. Enkelte av forskriftene er nevnt i tillatelsen. For informasjon om øvrige regler som kan være aktuelle for bedriften, vises til veiviser til regelverk om helse, miljø og sikkerhet (HMS) på www.regelhjelp.no.

Brudd på utslippstillatelsen er straffbart etter forurensningsloven §§ 78 og 79. Også brudd på krav som følger direkte av forurensningsloven og produktkontrollloven samt forskrifter fastsatt i medhold av disse lovene, er straffbart.

Saksbehandling og bakgrunn

Prima drev tidligere virksomhet på Bjorhaugsletta (tidligere Hå Slakteri AS og Nærbø Slakteri AS) og i Stokkelandsmarka. Prima ønsket å samlokalisere virksomhetene sine på Kviamarka og Fylkesmannen informerte om nødvendige søknadsprosedyrer. Prima søkte 6. juli 2006 om en midlertidig tillatelse basert på fettutskilling og siling i påvente av felles behandlingsanlegg på Kviamarka. Gjennomgangen av søknaden konkluderte med at søknaden ble omfattet av "RÅDSDIREKTIV 96/61/EF av 24. september 1996" (IPPC-direktivet). I snitt ville det bli sluppet ut ca. 7000 person-ekvivalenter (pe).

IPPC-direktivet omhandler integrert forebygging og begrensning av forurensning, jfr. artikkel 1 og artikkel 2, pkt. 3, og er implementert i norsk lovgiving gjennom EØS-avtalen. Alle bedrifter som IPPC-direktivet omfatter, og som var i drift før 31.10.99, skal drives i samsvar med direktivet sitt krav innen 31.10.07. jfr. artikkel 5 i direktivet. Tillatelser som gis etter forurensningsloven, skal være i samsvar med dette direktivet. Blant annet gjelder krav om bruk av BAT. I tillegg til rensing, blir det fokusert på optimal energibruk og vannhusholdning. Næringsmiddelbransjen ble delegert til Fylkesmennene 5. mai 1993 og Prima omfattes av forurensningsforskriftens kapittel 36 og pkt. 6.4 i kapitlets vedlegg 1. Direktivet har derfor vært av betydning for utformingen av tillatelsen og for saksbehandlingen. Søknaden ble senere oppdatert med en liste (IPPC-utredning) over hvilke BAT-tiltak som bedriften gjennomfører for å tilpasse seg IPPC-direktivet.

Saksbehandlingen har skjedd i henhold til forurensningsforskriftens kapittel 36. Søknaden ble sendt på høring 11. mai 2007. Prima ble informert om at i en påslippsavtale med kommunen kunne det avtales tilleggskrav til intern rensing, og krav til mengde og kvalitet på avløpsvannet. Slakteriet, som så for seg en produksjon som økte relativt mye i løpet av en femårsperiode, var også innforstått med at det kunne bli aktuelt med utvidet rensing. Prima sin konsulent sørget for at det ble inngått en påslippsavtale med kommunen 6. juni 2007. Fylkesmannen kommenterte avtalen 11. juni 2007 med at en tillatelse kan få strengere vilkår.

² BAT: Best Available Techniques

Det ble ikke mottatt kommentarer eller uttalelser ved høringen, men pga. en viktig klagesaksbehandling i Miljødirektoratet (SFT den gang) som kunne påvirke fremtidige rensekrav, ble saksbehandlingen utsatt lang tid. I samme periode mottok Fylkesmannen flere større industrisaker til behandling. Det var rimelig god rensekapasitet på IVAR IKS sitt renseanlegg og Fylkesmannen nedprioriterte Prima sin søknad for også å kunne behandle andre søknader der det var aktuelt med permanente tillatelser.

Produksjonen ved Prima økte etter hvert. Vinteren 2011/2012 skjedde det også enkelte bygningsmessige endringer. På dette tidspunktet var det også klart at det ikke ble et felles renseanlegg for industriområdet og at renseanlegget på Grødalaland hadde sprengt utslippsrammene sine. Fylkesmannen ba Prima om oppdatert søknad og fikk i løpet av ettersommeren/høsten 2012 flere oppdateringer. De nye opplysningene ble sendt på ny høring til IVAR IKS og Hå kommune 8. november 2012. Prima kommenterte uttalelsene 26. august 2013. Et utkast til tillatelsen ble ferdig utformet og oversendt til søker for sjekk av opplysninger 12. september 2013. Fylkesmannen mottok omfattende kommentarer til tillatelsen 26. september 2013.

I løpet av de siste årene har den økende mengde fett og organisk stoff, store temperatur- og pH-svingninger i avløpsvannet og generelt økende avløpsmengder ført til driftsproblemer for det nedstrøms biologiske renseanlegget. Ut fra bl.a. slike forhold har kommunen tatt initiativ til en gjennomgang av utslippene fra de forskjellige bedriftene på Kviamarka og det er laget en ny påslippsavtale med Prima. Slik Fylkesmannen oppfatter denne, skal den danne grunnlag for eventuell betaling for avløp basert på forurensing fra bedriften. Avtalen inneholder også rammer for påslipp.

Fylkesmannen har vurdert innholdet i høringsuttalelsene og kommentarene i forhold til om tillatelse kan gis og på hvilke vilkår. Dette kommer tydelig fram i de etterfølgende punktene 1 – 7 når de enkelte miljøvirkningene og ulempene vurderes opp mot fordeler som tiltaket vil medføre.

Høringsuttalelser

IVAR IKS driver det biologiske renseanlegget som ligger nedstrøms og uttaler 6. desember 2012 at det må skje forbehandling slik at renseprosessen ikke overbelastes eller skades. Det må legges vekt på flere parametre, bl.a. fett og vegetabiliske oljer, vaske- og desinfeksjonsmidler, pH, temperatur, organisk stoff og partikler. Virkemåten til hvert stoff på renseprosessen blir gjennomgått. Det blir pekt på behovet for representativ og mengdeproporsjonal prøvetaking av alle utslipp, oppdatert ledningskartverk, nødvendigheten av å fjerne tarmhakken og mulige behov for fordrøyningsvolum. Etableringen av et flotasjonsanlegg vil bidra til økt rensekapasitet hos IVAR slik at Prima kan øke utslippet.

Hå kommune uttaler 23. november 2012 at søknadsnivået er i samsvar med det resultatet av de prøvetakingene som har vært og hva dagens utslipp er. Kommunen mener at bruk av tarmhakken må opphøre for bl.a. å sikre lavt nok utslipp av fett.

Prima kommenterte 26. august 2013 uttalelsene til søknaden. Hå kommunenes uttalelse blir kommentert slik: Prima peker på Hå kommunes oppfatning av at søknaden er i samsvar med påslippsavtalen og representerer de virkelige utslippene. Prima peker på den store ekstrakostnaden det innebærer å fjerne tarmhakken og fremhever hovedutfordringen som er høyt fettutslipp. Det refereres også til samarbeidsprosjektet med kommunen og den nye påslippsavtalen fra oktober 2012, og Prima påpeker at de ønsker en tillatelse i samsvar med innholdet i denne avtalen. Bedriften vurderer å installere ny fettutskiller.

I forhold til IVAR IKS sin uttalelse blir det pekt på at IVAR IKS har vært med på samarbeidsprosjektet med kommunen og at kommentarene til IVAR IKS sin uttalelse om tarmhakke blir de samme som til Hå. Prima mener at kommentarene til temperatur og pH samsvarer med innholdet i søknaden forutsatt at alle definerer verdiene som gjennomsnittsverdier. Det må være mulig å ha temperaturtopper opp mot 35 °C og pH opp mot 9,5.

Kommentarer til tillatelsesutkastet

Prima v/COWI har flere kommentarer i forhold til hva søknaden/tillatelsen skal omfatte, kilder til misforståelser og til formaliteter. Disse er innarbeidet i tillatelsen. COWI sine siste opplysninger om tilkoplingspunkt for personkloakken er også tatt til følge. Det kommenteres også at det er benyttet ulike opplysninger om vannforbruk. Selv om middelverdien for avløpet i 2013 er ca. 265 m³/døgn, varierer mengden fra i underkant av 200 til over 300 m³/døgn. Dette har Fylkesmannen i noen grad tatt hensyn til samtidig som det tillates et mye høyere timeavløp enn i utkastet; det er tatt hensyn til at avløpet pumpes til intern rensing med en intensitet på 38 m³/time, noe som, ved oppskalering til et døgn, representerer ca. 250 m³ mer pr. døgn enn hva som står i den oppdaterte søknaden.

Prima v/COWI peker også på annerledes krav til temperatur og pH. Noe av dette er endret. Prima v/COWI er forundret over begrepet «maksimal øyeblikksverdi» og bruken av time som midlingstid. Det reageres også på forskjellen i krav til utslipp av fett og organisk stoff i påslippsavtalen og tillatelsen, og Prima vil klage dersom den endelige tillatelsen ikke samsvarer med påslippsavtalen. Det pekes også på manglende samsvar mellom Fylkesmannens krav til overvåking og til påslippsavtalens krav til prøvetaking. Prima v/COWI frykter at overvåkingskravet blir for uoversiktlig for bedriften. Det reageres også på kravet om kontinuerlig prøvetaking slik at det daglig kan analyseres for organisk stoff.

Andre forhold og lovverk

Prima omfattes av mange lovverk. Ved siden av den foreliggende tillatelsen vil internkontrollforskriften være sentral, men mange av aktivitetene til Prima vil også omfattes av forurensingsforskriften og avfallsforskriften. Forholdet til vannforskriften og naturmangfoldloven blir kommentert der disse er aktuelle for virksomheten. I tillegg er det flere generelle bestemmelser som omfatter Prima, bl.a. reguleringsbestemmelser, som også omfatter støy.

Fylkesmannens vurderinger

1. Virkninger på vannressurser

Tidligere er det gjort en rekke resipientrelaterte vurderinger i forhold til utslipp fra IVAR IKS sitt renseanlegg på Grødaland. Prima sitt utslipp omfattes av rammen for denne tillatelsen som er på 150 000 p.e. Utslipet er lokalisert på ca. 18 meters dyp og 450 meter fra land. Likevel er det slik at bølgeeksponeringen, vindpåvirkningen og det grunne utslippsdypet gjør at en ikke kan forvente verken langvarige lagdelinger/sjiktinger i vannmassene på dette dypet, eller innlagingsmuligheter for avløpsvannet. Utslipet vil kunne merkes nær utslippspunktet ved gjennomslag til overflaten, og i enkelte tilfeller har utslippet blitt synlig pga. at ukontrollerte utslipp fra enkeltbedrifter har gått i overløp utenom renseanlegget. Dette kan skje dersom bedrifter mangler utjevningmuligheter for avløpsvannet sitt, hvis det totale påslippet overskrider Grødaland renseanlegg sin hydrauliske kapasitet eller hvis det totalt slippes ut større volum enn det som kan innlagres med dagens utslippsanordning.

Utslipet fra IVAR IKS sitt renseanlegg er vurdert i forhold til vannforskriften og naturmangfoldloven og dekker dermed også utslippet fra Prima. Mht. økt mengde animalsk avfall som må behandles

hos Norsk Protein AS, vil økte utslipp fra denne bedriften omfattes av IVAR IKS sin utslippsramme. Endringer i Norsk Protein AS sin tillatelse vil eventuelt bli behandlet som en egen sak.

Et vesentlig moment for å kunne gi denne tillatelsen, er miljøgevinsten ved at utslippene fra de eksisterende slakteri- og skjæringsvirksomhetene til Prima er fjernet fra avløpsanleggene på Nærbø og Vigrestad, og blir nå rensset bedre både internt og ved IVAR sitt renseanlegg på Grødalaland. Alternativet ville vært at disse anleggene måtte ha oppgradert renseanleggene sine vesentlig.

Vilkårene som settes til utslipp av avløpsvann fra Prima, vil i stor grad ta hensyn til at rensingen i IVAR IKS sitt renseanlegg på Grødalaland skal fungere etter hensikten.

Etableringen av bedriften resulterer i store arealer med tette flater, noe som har betydning for grunnvannsbalansen og avrenningsmønsteret. Derfor skal overflatevann i størst mulig grad håndteres lokalt på bedriftens områder ved infiltrasjon i grunnen og ved fordrøyning, og overflatevann skal forøvrig ledes via fordrøyningsbasseng til kommunal overvannsledning og til bekk som renner ut i sjøen. Slikt overvann vil kunne inneholde partikler og forurensinger fra de åpne arealene rundt bedriften. Samtidig vil søl og uhellsutslipp kunne føre til forurensingseffekter i bekken fra Kvia-marka. For å forhindre at dette skjer er det satt begrensninger på hva som kan utføres av arbeider eller lagres på arealer som drenerer til overvannet. Det er også satt krav om miljørisikoanalyse av forhold som kan påvirke overvannet. Tillatelsen gjelder et allerede eksisterende anlegg, men det er satt vilkår for overvannshåndtering som tar sikte på ikke å forringe vannkvaliteten i forhold til vannforskriftens bestemmelser. Vilkårene tar også sikte på å unngå skade på naturmangfoldet i vassdraget.

2. Virkninger på luftkvalitet.

Utslipp til luft kommer bl.a. fra ventilasjon av produksjonshallene og vil bestå av avdamping fra mottakssteder, fjøs/gjødsellager, vaske- og produksjonsprosesser. Det er ikke forventet at dette vil gi vesentlige luktulempet. Eventuelle andre luktkilder kan være fra renseanlegg/avløpsanlegg/slam- og silgodslager, men heller ikke fra disse kildene forventes vesentlige luktulempet. Tillatelsen inneholder regler for lagring av avfall som kan lukte. Prima har også vurdert dette i BAT-sammenheng. Det er satt krav til luktkonsentrasjoner i omgivelsene.

Det vil bli utslipp til luft fra forbrenning av gass ved produksjon av varmt vann. Disse utslippene reguleres i utgangspunktet av forurensingsforskriftens kapittel 27 avhengig av installert effekt. I forhold til vannforskriften og naturmangfoldloven kan utslippene bidra til gjødseleffekter lokalt og til klimaeffekter og forsureffekter nasjonalt. Forholdet til vannforskriften og naturmangfoldloven blir i utgangspunktet vurdert når forskriftene fastsettes og vurderes ikke her.

I tillatelsen er det åpnet for leveranser av brenngasser til annet lovlig formål, f. eks. som CO₂-kilde til gartneridrift. Slike leveranser vil i så fall bli regulert av forurensingsloven, jfr. forurensingsforskriften § 27-2 som åpner for dette. Det er mottakeren av brenngassen som blir ansvarlig for å sørge for at bruken er i samsvar med norsk lov. Leveranser av brenngass kan ikke skje før slik tillatelse er gitt. Det må foreligge skriftlig avtale mellom Prima og mottaker av brenngassene om omfanget av leveransene.

3. Energiforhold

Prima skal årlig forbruke opp til 5,5 GWh elektrisk energi og opp til 3,5 GWh naturgass. Prima skal implementere et energiledelsessystem og har iverksatt flere av tiltakene som regnes som BAT for slik virksomhet. Bl.a. blir varmeoverskudd fra kjølemaskineriet nå benyttet i varmevekslere der

kjølevann varmer vaskevann. Energi slippes i dag ut via ventilasjonsanlegg, røykgass og avløpsvann. Prima er ikke koplet opp mot fjernvarmesystemet på Kviamarka.

Forurensingsloven setter krav om at virksomheter skal utnytte energi effektivt. I forurensingsforskriftens § 36-8 er dette et av de grunnleggende prinsipper som legges til grunn for å gi tillatelse. Med energieffektiv menes også maksimal utnytting av gjenvinnbare energiresurser og minst mulig bruk av fossile energiresurser. I tillatelsen er det derfor satt krav om at Prima skal ha et system for energiledelse i samsvar med norsk standard. Energiledelsessystemet skal også være en del av Primas internkontrollsystem. Prima må i stor grad overvåke egne energistrømmer. Det må kontinuerlig skje vurderinger av om f. eks. varmen i luft fra ventilasjonsanlegget kan gjenvinnes. På samme måte mener Fylkesmannen at det må fokuseres på energien som går ut med avløpsvannet. En bedre utnyttelse vil også kunne bidra til bedre fettutskilling fra avløpsvannet. Det settes også krav om tilrettelegging slik at eksterne aktører kan utnytte overskuddsenergi dersom bedriften ikke kan utnytte energien internt.

4. Vannforbruk

Vannforbruket har de siste 7 år vært ca. 26 000, 82 000, 42 000, 25 000, 67 600, 68 000 og 60 000 m³ i 2013. I 2013 representerte dette ca. 240 m³ pr. produksjonsdag. I utgangspunktet har det vært store årlige variasjoner. Dette er ut fra at bedriften har vært i en etableringsfase, men tallene for de siste årene gir inntrykk av mer stabile produksjonsforhold. Prima sin BAT-redegjørelse peker på flere tiltak som gjennomføres for å redusere vannforbruk. Det er satt krav om slike tiltak i tillatelsen bl.a. ut fra behovet for å redusere hydrauliske belastninger på rensinnretninger internt og nedstrøms. Det er også satt krav om identifisering av de mest vannkrevende operasjonene.

Redusert vannforbruk utsetter i noen grad samfunnets behov for å bygge ut nye kilder og bedriftene på Kviamarka er alle store forbrukere av vann.

5. Støy

Støyen fra bedriften vil komme fra mange forskjellige kilder og vil utgjøre et sammensatt støybilde. Det er derfor ikke satt begrensninger på konkrete støykilder, men rammer for støy målt ved omkringliggende bebyggelse eller fliluftsområder. De generelle begrensningene vil dermed setter grenser for støy fra transport inne på bedriftens område. En støykilde vil være faste eller mobile kjøleaggregat. Tillatelsen setter krav om nødvendig støydemping av disse anleggene.

Det er åpenbart at jo flere bedrifter som holder til i Kviamarka, jo mer trafikk vil det bli på adkomstvei og i noen grad på hovedveien, men denne tillatelsen regulerer bare støy fra Prima sitt anlegg. Tillatelsen omfatter støy fra transport, men bare inne på bedriftsområdet. Støy fra transport til og fra bedriften faller utenom denne tillatelsen og reguleres av annet lovverk. Prima opplyser at ca. 50 mindre biler tilhørende ansatte, rengjørere og annet personell kjører til og fra anlegget daglig. Prima opplyser at dyr transporteres inn på dagtid med 4 biler og utkjøring av produkter skjer med ca. 10 trailere daglig.

Støy fra trafikk på Næringsveien har blitt behandlet i en klage på tillatelsen til det nye meieriet i Kviamarka der vurderingsgrunnlaget bl.a. bestod i støyberegninger basert på fremskrivninger av trafikkbildet. Også Multiconsult sin støyrapport fra 2008 ble vurdert i den sammenheng. Trafikken fra Prima var omfattet av vurderingene. Klif (Miljødirektoratet) skriver bl.a. at ” *Klif er derfor enig i Fylkesmannens vurdering av at trafikkstøy i området bør reguleres helhetlig i reguleringsplanen, og ikke i enkelttillatelsen til TINE.*”. Klagebehandlingen konkluderte med ” *Klif er enig med Fylkesmannen, i at støy fra veitrafikk til og fra TINE Meieriet Jæren, ikke bør reguleres i TINES ut-*

slippstillatelse etter forurensningsloven.” Fylkesmannen vurderer derfor slik at støy fra transport ikke skal reguleres i denne tillatelsen.

6. Miljøledelse

For å ivareta de ulike forhold som reguleres i bl.a. tillatelsen og IPPC-direktivet, skal bedriften ha et system for miljøledelse som bestemt i direktivet. Det skal være en gjensidig harmonisering med og tilpasning til bl.a. systemene for energiledelse og for internkontrollen. Prima har ført opp blant sine BAT-tiltak at miljøledelse er en del av internkontrollsystemet. Tillatelsen forutsetter at systemet for miljøledelse er operativt.

7. Konklusjon

Som pekt på innledningsvis, har Fylkesmannen vurdert de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket i forhold til de samfunnsmessige og næringsmessige fordeler som tiltaket vil medføre når det nå gis tillatelse. For Hå kommune og regionen vil det være samfunnsmessige fordeler ved etableringen. Transportmessig ligger anlegget nær transportveier, kjøttprodusenter, kunder og destruksjonsanlegg. Energimessig ligger forholdene til rette for utveksling med nabobedrifter og omverdenen. For søker og kommunen vil plasseringen innebære økonomiske fordeler. Fylkesmannen har vurdert forurensningsmessige og ressursmessige forhold ved tiltaket i de foregående punkt 1 – 6 og har kommentert hvordan tillatelsen ivaretar slike forhold. Når det bestemmes at tillatelse kan gis, vil det være på vilkår som settes ut fra rammene for nedstrøms renseanlegg, ut fra hensyn til miljøet og for å redusere forurensningsmessige ulemper. Synspunkt som kommer fram i høringsfasen er tillagt vekt når vilkår fastsettes. Likeledes er det en viss praksis mht. utslippskrav som blir fulgt når vilkår fastsettes. Også kravene i IPPC-direktivet legges til grunn for vilkårene/betingelsene som fastsettes.

Betingelser for tillatelsen.

Prima er en IPPC-bedrift og det vil dermed automatisk bli satt en rekke vilkår for driften ut fra miljø- og ressurs hensyn. BAT for bransjen vil til enhver tid gå fram av den aktuelle BREF³ for næringsmiddelindustrien: <http://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference/>. Søker har laget en IPPC-utredning om hvordan kravene til BAT blir etterkommet. Denne er vurdert som en del av saksbehandlingen og på enkelte punkter er det satt krav i tillatelsen som presiserer nødvendige tiltak.

Prima v/COWI reagerer på at utslippsgrensene er lavere enn hva bedriften er blitt enig med kommunen om i en påslippsavtale. Fylkesmannen vil presisere at påslippsavtalen ser ut til å være en avtale om hvordan bedriften skal betale for rensing av sitt påslipp ut fra gitte utslippsvilkår. Kommunen kan ikke sette svakere krav til påslipp, jf. forurensningsforskriftens § 15A-4. Utslippsvilkårene i tillatelsen er derimot fundert på et annet grunnlag, men også på rammene for nedstrøms renseanlegg og ut fra at dette er et sårbart, biologisk renseanlegg som i stor grad renser partikulært og oppløst organisk stoff. Påslippene til IVAR IKS sitt renseanlegg på Grødaland vitner om at det er næringsmiddelbedrifter som er etablert på Kviamarka. Store hydrauliske påslipp, fettutslipp, samt svingninger i temperatur og pH, vil påvirke effekten til renseanlegget. Fylkesmannen ønsker å behandle bedriftene noenlunde likt når det gjelder utslippsvilkår, men bedriftene vurderes likevel individuelt. Samtidig vil avgjørelser i klagesaker også danne rammer for de vilkår som settes i nye tillatelser.

Grunnlaget for maksimal utslippstemperatur er i utgangspunktet fastsatt av Miljødirektoratet (SFT den gang) i en klagesak og er også knyttet til maksimal fettkonsentrasjon i utslippet. Høy temperatur på avløpsvannet representerer også tap av energi og senker energieffektiviteten. Temperaturkra-

³ BREF: BAT- Reference Document

vet er i tråd med uttalelsene fra IVAR IKS og Hå kommune. Det samme gjelder kravene til pH selv om det tillates en noe høyere maksimalverdi (maksimal momentanverdi) slik som søkt om, men som dermed indikerer at snittet må være betydelig lavere. Det er krav om å vurdere pH-nøytralisering.

Krav til maksimal fettkonsentrasjon (maksimal momentanverdi) er harmonisert med krav til meieriet på Kviamarka, tillatelsen til Jærkylling AS og ligger generelt høyere enn de standardiserte kravene som ble benyttet tidligere. Uforurenset fett kan også være en ressurs som bør tas vare på. Prima utskiller har betegnelsen NS 15 som indikerer en nominell kapasitet på 15 l/s. Utskilleren har ikke innløps eller utløpssoner med de konsekvensene det kan få for kortslutningsstrømmer. Den effektive kapasiteten antas derfor å være noe mindre. Tilførselene til utskilleren skjer med en pumpe som har kapasitet 38 m³/time eller 10,5 l/s. Justert for vaskemiddelbruk blir effektiv tilførsel 13,7 l/s, noe som dermed ligger nær grensen på 15 l/s. Brukes utskillerens oppgitte volum til å beregne oppholdstid, ser vi at ved slik pumping byttes innholdet 7,5 ganger pr. time. Overflatebelastningen blir ca. 8 meter pr. time, noe som er relativt stor belastning for fett-typer med ulike egenskaper. Det synes å være behov for en ny utskiller og Prima vurderer å anskaffe en ny. Men når pumpekapasiteten er 38 m³/time, tilsvarer dette 530 m³/døgn eller mer en 100 % av gjennomsnittlig døgnutslipp for 2013. Bruk av en slik pumpe vil sørge for effektiv tilførsel på 13,7 l/s enten den reelle tilførselen til pumpekummen er 2 l/s eller 6 l/s. Pumpen sørger for å belaste fettutskilleren mye mer enn nødvendig, og den må snarest mulig vurderes erstattet med andre pumpekombinasjoner som kan gi en lavere belastning på utskilleren.

Tillatelsens krav til konsentrasjonen av organisk stoff i avløpsvannet er satt lavere enn hva Prima har søkt om. Årsaken til det er bl.a. at undersøkelser av suspendert stoff kan forårsake skjerpede krav til silens lysåpning og dermed automatisk redusert utslipp. Det settes også krav til opphør av bruk av tarmhakke, noe som vil kunne vesentlig redusere utslipp av organisk stoff og fett og som samsvarer med vurderingene i den aktuelle BREF. IVAR IKS sitt renseanlegg hadde 100 % overskridelse av organisk stoff i 2013. Kravet til suspendert stoff er satt med virkning fra 1. juni 2015 og det må antas at dette er et aktuelt nivå etter gjennomføring av tiltak. Nivået fastsettes i sammenheng med undersøkelsen av suspendert stoff.

Krav til fettutskilling og partikkelfjerning er grunnleggende interne rensetiltak vurdert ut fra gjeldende BREF og hva som kan anses som BAT. Vurderingene av utslippsnivåer er gjort ut fra bl.a. forurensingsforskriftens § 36-9, pkt. 1. Faktumet at nivåene kan endres som følge av undersøkelser, understreker individuell behandling av hver søker og at det «*tas hensyn til de konkrete tekniske forhold ved den aktuelle virksomhet, dens beliggenhet og miljøforholdene på stedet*», jf. § 36-9, pkt. 1.

Utslipp av avløpsvann er oppgitt til å være 200 – 300 m³/døgn med et snitt i 2013 fram til september på 265 m³/døgn. Vurdert ut fra 250 driftsdøgn utgjør dette ca. 66 000 m³ pr. år, noe som harmonerer med nivået på innkjøpt vann de siste 3 årene. I søknaden er det oppgitt 280 m³/døgn, men Prima v/COWI mener at bedriften vil få problemer med å holde seg innenfor 300 m³/døgn. Dette er det tatt hensyn til når grensen for avløp pr. døgn er satt. Det må presiseres at nedstrøms renseanlegg overskrides 100 % og at overskridelsene måles i forhold til døgnblandprøver, jf. forurensingsforskriftens §§ 13-12 og 14-11. Derfor settes maksimale verdier for døgnutslipp, enten det er vannmengde eller konsentrasjoner.

Pr. telefon med IVAR IKS opplyses at renseanlegget ofte opererer nær sin hydrauliske grense på 136 l/s og de maksimale tilførselene fordeler seg på 60 l/s fra Vigrestad, 70 l/s fra Kviamarka og 5,5 l/s fra Norsk Protein AS. Dette betyr at også timeutslippene må begrenses. Det er vist at utslippene fra Kviamarka kan komme opp i 70 l/s, og en pumpekapasitet på 38 m³/time eller 10,55 l/s, innebærer at Prima legger beslag på 15 % av kapasiteten. Høye samtidige utslipp fra de andre bedriftene kan bety at unødvendig høye utslipp fra Prima bidrar til overbelastning av anlegget. Det oppstår

fare for overløpsdrift og deler av Primas utslipp kan gå urensset ut i sjøen. Derfor er det satt en lavere grense for timeutslippet enn hva dagens pumpekapasitet innebærer. En lavere grense er også satt ut fra faren for å overbelaste fettutskilleren. Det synes å være nødvendig med endret pumpesammenstilling og etablering av fordrøyningsvolum.

Kravene til overvåkingsprogram er satt ut fra behovet for å se på utslippene og renseeffekter over sammenhengende lengre og representative tidsrom. I slike perioder skal det også undersøkes om kortidsgrensene overholdes. Kravene er ikke stilt for å tilfredsstille en påslippsavtale, men for å vurdere om tillatelsen overholdes. Det vil i utgangspunktet ikke være mulig eller hensiktsmessig å sjekke kortidsgrensene v.h.a. døgnblandprøvene som tas i dag. Dog kan slike være et viktig supplement. Når det gjelder oppstartsmålinger og analyser, er dette et krav for å undersøke utslippsnivået og muligheten for fjerning av suspendert stoff (SS) og dermed organisk stoff. For å vurdere muligheten for rensing av SS, skal partiklenes størrelses- og vektfordeling undersøkes i forhold til organisk stoff. Leverandører av filter og filterduk tester ofte renseeffekten til filtre med ulik filteråpning ved dimensjonering av anlegg. Suspendert stoff fra næringsmiddelindustri er vanligvis sterkt korrelert til innholdet av organisk stoff og undersøkelsen er koplet til fastsetting av endelige utslippsgrenser.

Ved siden av de årlige kontrollmålingene som rapporteres via Altinn, skal bedriften gjennomføre kontinuerlig prøvetaking for daglig å undersøke utslippene av organisk stoff. Dette gir kunnskap om eget utslippsnivå, fare for overskridelser av utslippskrav og et grunnlag for å iverksette tiltak ved overskridelser. I avgjørelsen av en klagesak som gjelder Norsk Protein har Miljødirektoratet (SFT den gang) slått fast at dette er et legitimt krav.

Når det benyttes interne renseanlegg i næringsmiddelbedrifter, er dette med sikte på å redusere utslipp og for å kunne gjenvinne ressurser. Det er ikke forenelig å blande sanitært avløpsvann med prosessavløp før intern rensing. I tillatelser til nyanlegg blir det derfor krevd separasjon. Prima er et etablert anlegg og COWI opplyser at sanitært avløpsvann passerer interne renseanlegg. Tillatelsen krever at dette endres ved anleggsarbeider på avløp/renseanlegg eller hvis det blir aktuelt med gjenvinning av utskilt fett eller silgods.

Frister

Tabellen nedenfor gir oversikt over frister for gjennomføring av tiltak som tillatelsen krever:

Tiltak	Frist	Henvisning til vilkår
Redusere avløpsintensiteten på timebasis	1/7 2014	3.1 og 3.2.2.3
Innstille bruk av tarmhakke	1/9 2014	3.1.3
Sende utredning om logging og justering av pH til Fylkesmannen	1/9 2014	13.2.1
Sende ledningskartverk til Fylkesmannen	1/9 2014	13.2.2
Starte undersøkelse av suspendert stoff og organisk stoff	1/9 2014	13.1
Etabler et system for prøvetaking og analyse av org. stoff	1/1 2015	11.1.5
Årlig rapportering på Altinn innen 1. Mars, første gang	1/3 2015	11.2
Rapportere undersøkelsen av utslippsnivået	1/4 2015	13.1
Oppdatere miljørisikoundersøkelsen	1/4 2015	10.1
Utredning om energiledelse, energiregnskap og overskuddsenergi	1/4 2015	8.1, 8.2, 8.3
Frist for å overholde alle fastsatte utslippsgrenser	1/6 2015	3.1.1

Gebyr

Fylkesmannen i Rogalands behandling av søknader om tillatelser etter forurensningsloven er omfattet av en gebyrordning. Bedriften varsles med dette om at det skal betales et gebyr etter sats 2 på kr. 83 000,- for Fylkesmannen i Rogalands behandling av søknaden, jf. forurensningsforskriften kapittel 39, § 39-4. Det bes om at kommentarer til dette sendes innen 3 uker etter at dette varselet er mottatt.

Varsel om opphør av tillatelser

Den nye tillatelsen erstatter tillatelsen til Prima Kjøtt AS i Stokkelandsmarka, gitt 6. mai 1999, og tillatelsen til Nærbø Slakteri AS (tidligere Hå Slakteri AS), sist oppdatert 18.februar 1999. De gamle tillatelsene varsles med dette opphevet. Det bes om kommentarer innen 3 uker.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages til Miljødirektoratet av sakens parter eller andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra underretning om vedtak er kommet fram eller fra vedkommende fikk eller burde skaffet seg kjennskap til vedtaket. En eventuell klage skal angi hva det klages over og den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes, og andre opplysninger av betydning for saken bør nevnes. Klagen skal sendes til Fylkesmannen i Rogaland.

En eventuell klage fører ikke automatisk til at gjennomføringen av vedtaket utsettes. Fylkesmannen i Rogaland eller Miljødirektoratet kan etter anmodning eller av eget tiltak beslutte at vedtaket ikke skal gjennomføres før klagefristen er ute eller klagen er avgjort. Avgjørelsen av spørsmålet om gjennomføring kan ikke påklages.

Med visse begrensninger har partene rett til å se sakens dokumenter. Nærmere opplysninger om dette fås ved henvendelse til Fylkesmannen i Rogaland. Øvrige opplysninger om saksbehandlingsregler og andre regler av betydning for saken vil Fylkesmannen i Rogaland også kunne gi på forespørsel.

Kopi av dette brev med vedlegg er sendt berørte i saken i henhold til adresseliste. Tillatelsen vil bli kunngjort offentlig og lagt ut på www.fylkesmannen.no/rogaland under miljøvern.

Med hilsen

Marit Sundsvik Bendixen
ass. fylkesmiljøvernssjef

Kristian Solberg
senioringeniør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke underskrift

Saksbehandler: Kristian Solberg
Saksbehandler telefon: 51 56 89 28
E-post: fmrokso@fylkesmannen.no

Vedlegg: Utslippstillatelse med vilkår

Kopi med vedlegg til:

Miljødirektoratet	Postboks 5672 Sluppen	7485	TRONDHEIM
IVAR IKS	Postboks 8134	4069	Stavanger
Jærkylling AS	Næringsveien 23	4365	NÆRBØ
Rogaland fylkeskommune	Postboks 130	4001	Stavanger
Jæren Friluftsråd	Nikkelveien 4	4313	SANDNES
Hå kommune	Postboks 24	4368	Varhaug
TINE SA TINE Meieriet Jæren	Postboks 263	4367	NÆRBØ
Nortura Hå	Postboks 164	4365	NÆRBØ
MILJØGARTNERIET AS	POSTBOKS 94	4367	NÆRBØ

FYLKESMANNEN I ROGALAND

Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for Prima Slakt AS

gitt i medhold av "Lov om vern mot forurensninger og om avfall" av 13. mars 1981 nr 6, § 11, jf. § 16 og § 29, jf. forurensningsforskriftens kapittel 36. Tillatelsen bygger på opplysninger første gang gitt i søknad om midlertidig tillatelse datert 6. juli 2006 og div. e-post-kommunikasjon. Hovedgrunnlaget for behandlingen av den permanent tillatelse er IPPC-utredning sendt til Fylkesmannen 25. august 2008, oppdatering av søknadsgrunnlaget i brev av 3. mai 2012, endringer i søknadsgrunnlag/høring i juli 2012, endringer 23. august 2012 og endringer 11. september 2012. Inn i grunnlaget for behandling av søknaden går også opplysninger fra møtereferater mellom kommunen og Prima Jæren Slakt AS. Søknaden ble kunngjort for Prima Jæren Slakt AS (markedsnavn), foretaksnr. 885 209 432 og firmanavn Prima Slakt AS.

Tillatelsen gjelder forurensninger fra slakting av storfe, gris, sau, lam, nedskjæring av kjøtt samt finskjæring. Tillatelsen omfatter også produksjon og bruk av energi samt forurensning ved slik produksjon. Vilkårene er gitt på side 2 til og med side 16. Bedriften må på forhånd avklare skriftlig med Fylkesmannen i Rogaland endringer den ønsker å foreta i forhold til opplysninger gitt i søknaden eller under saksbehandlingen, og som kan ha miljømessig betydning. Hå kommune kan skjerpe vilkårene for utslipp til kommunalt nett med hjemmel i Forskrift om begrensning av forurensning, § 15A-4 om påslipp til offentlig avløpsnett.

Bedriftsdata

Bedrift	Prima Slakt AS
Beliggenhet/gateadresse	Næringsveien 27, 4365 Nærbø
Postadresse	Postboks 263, 4367 Nærbø
Kommune og fylke	Hå kommune, Rogaland
Org. nummer (bedrift)	985 233 365
Gårds- og bruksnummer	Gnr. 18, bnr. 23
NACE-kode og bransje	15.110 - Slakting, produksjon og konservering av kjøtt
Kategori for virksomheten ¹	6.4 a) og b) Slakterier. Behandling og bearbeiding av kjøtt

Klima- og forurensningsdirektoratets referanser

Tillatelsesnummer	Anleggsnummer	Risikoklasse ²
2014.189.T	1119.0070.01	3

Tillatelse gitt: 4.04.2014	Endringsnummer:	Sist endret:
Marit Sundsvik Bendixen Ass. fylkesmiljøvern sjef		Kristian Solberg senioringeniør

¹ Jf Forurensningsforskriftens kapittel 36 om behandling av tillatelser etter forurensningsloven

² Jf Forurensningsforskriftens kapittel 39 om gebyr til statskassen for Statens forurensningstilsyns arbeid med tillatelser og kontroll etter forurensningsloven

1. Produksjonsforhold/utslippsforhold

1.1 Generelt

Tillatelsen er gitt til Prima Slakt AS (heretter kalt Prima). Tillatelsen inneholder en rekke krav og plikter. Det er Prima, ved den juridisk ansvarlige leder og eierrepresentant, som er økonomisk og juridisk ansvarlig for at krav og intensjoner i tillatelsen blir etterlevd. Tillatelsen er knyttet til Prima sitt nye anlegg på Kviamarka i Hå kommune og omfatter samlokalisering av Prima Kjøtt AS sin tidligere virksomhet i Stokkelandsmarka og Prima Slakt AS (tidligere Nærbø Slakteri AS og Hå Slakteri AS) sin tidligere virksomhet på Bjorhaug.

1.2. Produksjonsforhold

Tillatelsen gjelder for en årlig produksjon av ca. 10 000 tonn slakt og ca. 17 000 tonn skåret kjøtt. Det legges til grunn produksjon 14 timer i døgnet og 250 dager i året med en arbeidsstokk på om lag 75 personer. Øvrige innsatsstoffer pr. år vil være uspesifiserte saltmengder til konservering av skinn, ca. 300 tonn CO₂ til bedøving av dyr og ca. 10 tonn vaskemidler. Råstoff og produkter mottas pr. bil. Produksjonen vil skje i prosesser beskrevet i flytskjemaer i søknadsvedlegg 2, IPPC-utredning datert 18. august 2008 og søknadsoppdateringer. Utvidingene i 2012 fører til at totalt bebyggt areal øker fra ca. 9 dekar til ca. 11 dekar.

Tillatelsen gjelder årlig forbruk av opp til 5,5 GWh elektrisk energi og 3,5 GWh naturgass. Noe energi slippes i dag ut via ventilasjonsanlegg, røykgass og avløpsvann. Kjølevann benyttes i vaskeprosesser. Nabobedriften TINE Meieriet Jæren har bygd en energisentral som bl.a. har som formål å hente ut energi fra vannbåren spillvarme fra nabobedriftene. Det forutsettes i tillatelsen at et slikt energiarbeid vurderes, se pkt 8.3.

1.3. Utslippsforhold

Vannforbruket er beregnet til 81 000 m³/år, men varierer mye. Høyeste forbruk så langt har vært 82 000 m³/år (2008) med et snitt på ca. 53 000 m³/år for de siste 7 år. Vilkårene i tillatelsen er basert på at prosessavløpet ikke skal overstige 28 m³/time vurdert ut fra kapasiteten til avløpspumper i bruk. Siste søknad innebar utslipp av 280 m³/døgn, noe som indikerer arbeid ut over de oppførte 250 dagene i året. Men bedriftens siste kommentarer indikerer at det blir vanskelig å holde seg under 300 m³/døgn. Prima skal ikke ha kjølevannsutslipp.

Prosessavløpet, sammen med sanitært avløpsvann, skal være koplet til offentlig avløpsanlegg. Etter biologisk rensing på Grødaland slippes avløpsvann ut 450 meter fra land på 18 m. dyp. Overvann for hele Kviamarka ledes via et fordrøyningsbasseng som er felles for industriområdet og videre til kommunal overvannsledning. Ledningen munner ut i bekken nord for industriområdet. Bekkens nedslagsfelt omfatter Kviamarka og renner ut i sjøen ved Sørreime. Forbrenningsgasser fra gassfyrte kjeler skal slippes ut via pipe som munner ut 13 meter over bakken og 3 meter over tak.

2. Generelle vilkår

2.1. Utslippsbegrensninger

De sider ved virksomheten som er antatt å ha størst miljømessig betydning, er uttrykkelig regulert gjennom spesifikke vilkår i denne tillatelsens pkt. 3 - 17. Utslipp og aktiviteter som ikke er uttrykkelig regulert på denne måten, er omfattet av tillatelsen så langt opplysninger om slike forhold ble fremlagt i forbindelse med saksbehandlingen eller må anses å ha vært kjent på annen måte da vedtaket ble truffet. Dette gjelder likevel ikke utslipp av prioriterte stoffer oppført i vedlegg 1. Utslipp av slike komponenter er bare omfattet av tillatelsen der-

som dette framgår uttrykkelig av vilkårene i pkt. 3 – 17, eller de er så små at de må anses å være uten miljømessig betydning.

2.2. Plikt til å overholde grenseverdier

Alle grenseverdier skal overholdes innenfor de fastsatte midlingstider. Variasjoner i utslippene innenfor de fastsatte midlingstidene skal ikke avvike fra hva som følger av normal drift i en slik grad at det kan føre til økt skade eller ulempe for miljøet.

2.3 Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig

All forurensning fra bedriften, herunder utslipp til luft og vann, samt støy og avfall, er isolert sett uønsket. Selv om utslippene holdes innenfor fastsatte utslippsgrenser, plikter bedriften å redusere utslipp, herunder støy, samt ressurs- og energibruk, så langt dette er mulig uten urimelige kostnader. Dette innebærer også plikt til å benytte de beste tilgjengelige teknikker, BAT (Best Available Techniques), jfr. gjeldende BREF³ og optimal drift og vedlikehold av prosessutstyr, renseinstallasjoner. Plikten omfatter også utslipp av komponenter det ikke gjennom vilkår i pkt 3 flg. uttrykkelig er satt grenser for.

For produksjonsprosesser der utslippene er proporsjonale med produksjonsmengde, skal eventuell reduksjon av produksjonsnivået i forhold til det som er lagt til grunn i forbindelse med saksbehandlingen, medføre en tilsvarende reduksjon i utslippene.

2.4 Plikt til forebyggende vedlikehold

For å holde de ordinære utslipp på et lavest mulig nivå og for å unngå utilsiktede utslipp, skal bedriften sørge for forebyggende vedlikehold av utstyr som kan ha utslippsmessig betydning. System/rutiner for vedlikehold av slikt utstyr skal være dokumentert. (Jfr Internkontrollforskriften § 5 punkt 7⁴).

2.5 Tiltak ved økt forurensningsfare

Dersom det som følge av unormale driftsforhold eller av andre grunner oppstår fare for økt forurensning, plikter bedriften å iverksette de tiltak som er nødvendige for å eliminere eller redusere den økte forurensningsfaren, herunder om nødvendig å redusere eller innstille driften.

Bedriften skal så snart som mulig informere Fylkesmannen i Rogaland om unormale forhold som har eller kan få forurensningsmessig betydning, jfr. elles pkt 9.4 om akutt forurensning.

2.6. System for internkontroll og miljøledelse

Bedriften plikter å etablere internkontroll for sin virksomhet i henhold til Internkontrollforskriften. Internkontrollen skal blant annet sikre og dokumentere at bedriften overholder krav i denne tillatelsen, forurensningsloven, produktkontrollloven og relevante forskrifter til disse lovene. Bedriften plikter å holde internkontrollen oppdatert.

I internkontrollsystemet er bedriften forpliktet til å ha oversikt over alle aktiviteter som kan føre til forurensning, og skal kunne gjøre rede for risikoforholdene. Systemet skal identifisere

³ BREF: Reference Document on Best Available Techniques, jfr. RÅDSDIREKTIV 96/61/EF (IPPC-direktivet).

⁴ Systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter – forskrift av 06.12.1996 nr. 1127 (Internkontrollforskriften)

de personer og funksjoner som er ansvarlige for drift av renseanlegg, avløpssystem, akutt forurensing, beredskapsforhold og loggføring/rapportering. Det er bedriften sitt ansvar at personene har den nødvendige kompetanse.

Bedriften plikter å ha et system for miljøledelse i samsvar med IPPC-direktivet.

3. Utslipp til vann

3.1. Utslippsbegrensninger

3.1.1 Følgende utslippsbegrensninger gjelder inntil videre, jfr. pkt 13.1.:

Utslippskomponent	Utslippskilde	Utslippsgrenser			Gjelder fra
		Langtidsgrense. Midlingstid: År	Korttidsgrense I ⁵ Midlingstid: Time, om ikke annet spesifisert	Korttidsgrense II Midlingstid: Døgn	
Avløpsvann	Prosess ^B	81 000 m ³	38 m ³	300 m ³	d.d
Avløpsvann (kapasitet avløpspumpe)	Prosess ^B		28 m ³ ^E	300 m ³	1/7 2014
Fett	Prosess ^D		250 mg/l		d.d
Fett	Prosess ^D		200 mg/l ^E		1/6 2015
Temperatur	Prosess ^C			30 °C	d.d
Temperatur	Prosess ^C		30 °C ^E	25 °C	1/6 2015
pH	Prosess ^B		9,5 ^E	6,0 ≤ pH ≤ 9,0	d.d
Org. stoff [BOF ₅ ^A]	Prosess ^B			2500 mg/l	d.d
Org. stoff [BOF ₅ ^A]	Prosess ^B		2000 mg/l	1500 mg/l	1/6 2015
Suspendert stoff	Prosess ^B			450 mg/l	1/6 2015

^A BOF₅: Målt oksygenforbruk i mg ved nedbryting av biologisk materiale pr liter prøve, målt over 5 døgn. BOF₅ ≈ BOF₇/1.175.

^B Målt i utløpsarrangement. ^C Målt i fettutskiller. ^D Målt ut av fettutskiller/utløpsarrangement. ^E Maksimal momentanverdi.

3.1.2 Utjevning av avløpsmengder

Avløpet skal renses biologisk i Grødaland renseanlegg. Dersom effekten av nedstrøms rensing synker eller forstyrres pga. for store hydraulisk svingninger i de samlede avløpsmengdene som skal behandles, kan det i perioder bli nødvendig å styre større hydrauliske påslipp fra bedrifter, herunder Prima sitt påslipp, slik at renseseffekten i størst mulig grad opprettholdes. Dette kan innebære etablering av utjevningvolum på bedriften. Kommunen kan, uavhengig av krav i denne tillatelsen, sette tilsvarende krav, jfr. pkt. 3.1.4.

3.1.3 Ulovlig påslipp

Det er ikke tillatt å slippe ut råstoff, ødelagt råstoff, avfall, produkter eller biprodukter til avløpsanlegget. Dette gjelder f. eks. saltrester fra skinnsalting eller saltlake o.l., fast eller flytende gjødsel fra mottaks- og fjøsområde, vom- og tarminnhold eller resultat av tarmhakking, store overskudd av varmt vann og større vannvolum som overskrider kapasiteten til interne renseanlegg som f. eks. fettutskillerne. Bruk av tarmhakke skal opphøre senest 1. september 2014.

3.1.4 Foreløpige utslippskrav

De utslippskonsentrasjoner i pkt 3.1.1 som gjelder fra dags dato, er i forhold til søknaden, i forhold til utslipp fra andre bedrifter og en vurdering av hva som anses mulig og gjelder inntil nye krav trer i kraft 1. juni 2015. De nye kravene vil være styrende for planlegging av rens tiltak. Når bedriften får vurdert bl.a. silåpning og eventuelt fettutskilling, kan utslippskon-

⁵ Jfr. pkt 3.1.2 som setter korttidsgrensen for avløpsmengde til side dersom aktuelt.

sentrasjonene bli vurdert skjerpet/endret i forhold til en bedre karakterisering av avløpsvannet, jfr. tillatelsens pkt. 13.1. Slike vurderinger kan skje i god tid før 1. juni 2015. De begrensninger som er fastsatt i vilkår 2.2 og 2.3, er styrende i forhold til aktiviteter. Senere endring i eller økning av utslippene vil bli behandlet som endring av eksisterende tillatelse.

3.1.5 Skjerping av utslippsgrenser

Kommunen kan skjerpe krav til utslipp i samsvar med gjeldene regelverk⁶.

3.2. Utslppsreducerende tiltak, renseanlegg m.m.

3.2.1 Renseanlegg

Utslippene fra bedriften er koplet til kommunalt nett og blir overført til renseanlegget for kommunalt avløpsvann på Grødaland.

3.2.2 Intern rensing/forbehandling

3.2.2.1 Fettavskiller. Prima har i dag en fettutskiller som bedriften antar er for liten. Før påslipp til kommunalt nett, skal alt prosessavløp passere en fettutskiller som minst er dimensjonert i samsvar med NS-EN 1825, eller renseanlegg med tilsvarende renseseffekt for fett. Som alternativ ved dimensjonering og bestemmelse av nominell belastning kan det benyttes avløpsmåling med minuttoppøsning. Benyttes prefabrikkert renseanlegg, må alle fabrikkens dimensjoneringskriterier i forhold til nominell belastning, oppfylles. Dette inkluderer justering for temperaturkrav, korrigerende for turbulens/avløpspumping, oppløsende og emulgerende effekter av vaskemidler. Renseanlegget skal kunne tilfredsstille kravene i tabell 3.1.1.

Fettutskilleren må om nødvendig utstyres med omløp som sikrer effektivt tilsyn/vedlikehold.

3.2.2.2 Sil. Ut fra BAT-vurderinger er siling vanlig forbehandling. Avløpsvannet skal renses i sil, og Prima har installert sil med spalteåpning 0,8 mm. Silen skal bidra til at utslippet ligger under kravet i tabell 3.1.1. En bedre karakterisering av avløpsvannet kan avklare behovet for og effekten av mindre sil-/filteråpning, og dimensjoneringskriterier, jf. pkt. 13.1. Om nødvendig må silåpningen reduseres. Sil kan erstattes av annet renseanlegg som gir tilsvarende rensing.

3.2.2.3 Utjevningsbasseng/Avløpspumping. Dersom det blir nødvendig med utjevningsbasseng for å tilfredsstille krav til maksimale avløp eller for å ta hensyn til nedstrøms rensing, må det utformes slik at både avløpsmengder og utslippskonentrasjoner utjevnes i størst mulig grad og må om nødvendig utstyres med skrapeverk for fjerning av sedimenter. Bassengene må om nødvendig utstyres med omløp som sikrer effektivt tilsyn/vedlikehold. Ved fare for anaerob nedbryting av organisk stoff og for luktdannelse, må bassenget utstyres med lufting eller annet utstyr for luktreduksjon.

Innen 1. juli 2014 skal kapasiteten til, og antallet avløpspumper som leder avløpsvann til fettavskiller og sil, tilpasses tilførselene av avløpsvann og størrelse på pumpesump slik at rensinnretningene ikke får hydraulisk unødige belastninger, jf. kravet i pkt. 3.1.1.

3.2.2.4 Temperatur. Temperaturen til avløpsvannet skal være så lav at interne rensesprosesser og måleutstyr fungerer optimalt og slik at nedstrøms renseanlegg ikke får driftsproblem. Temperaturmåling i fettutskilleren, jfr. søknaden og tillatelsens pkt 3.1, skal skje slik at målingene blir representative.

⁶ Jf. forurensningsforskriften 15A. Påslipp

3.2.2.5 *pH*. Om nødvendig må det skje pH-regulering før avløpsvannet slippes ut på kommunalt nett. Dette innebærer kontinuerlig logging av pH og styring av nødvendig reguleringsutstyr. Effekten av regulering må kunne dokumenteres, jfr. pkt 13.2. Dersom samlet effekt av høy pH i utslipp fra bedriftene på Kviamarka har negativ effekt på nedstrøms rensing, vil øvre pH-grense i tillatelsen måtte justeres.

3.2.2.6 *Desinfeksjonsmidler/vaskemidler*. Ved utslipp av desinfeksjonsmidler og vaskemidler til avløpsnett skal forholdet mellom PEC/PNEC⁷ < 1 vurderes i forhold til renseprosessen nedstrøms. Dokumentasjon om nødvendig krav til uttyning må foreligge før bruk. Om nødvendig må det skje avgifting før utslipp.

All bruk av desinfeksjonsmidler og vaskemidler må avklares med eier av nedstrøms renseanlegg og skal skje slik at driften av renseanlegget ikke forstyrres. Dersom effekten av nedstrøms rensing synker eller forstyrres p.g.a. for stort innhold av desinfeksjonsmidler og vaskemidler i de samlede avløpsmengdene som skal behandles, kan det i perioder bli nødvendig å styre slike påslipp fra bedrifter, herunder Prima sitt påslipp, slik at renseseffekten i størst mulig grad opprettholdes.

Prima er ansvarlig for all bruk av desinfeksjonsmidler og vaskemidler ved bedriften, også dersom drifts- og vedlikeholdsarbeid blir utført av innleide firma. Dette innebærer at Primas internkontroll på dette området skal omfatte aktiviteten til slike firma og at innleide firma skal basere sin virksomhet på Prima sitt internkontrollsystem.

3.2.2.7 *Partikler og organisk stoff, rister m.m.* Det skal eksistere driftsmessige rutiner og utføres tiltak for å redusere utslipp av partikler og organisk stoff. Dette gjelder også tilpassing av produksjonsrutiner til utslippsgrensene og kapasiteten til nedstrøms renseanlegg. Tiltakene skal så langt teknisk og økonomisk mulig samsvare med tiltak anbefalt i referansedokument (BREF) knyttet til best tilgjengelig teknologi (BAT) for slakteribransjen. Dette innebærer at utslippene om mulig skal reduseres i forhold til grensen i pkt. 3.1.1., at organisk stoff i størst mulig grad gjenvinnes og benyttes som råstoff, og at gjødsel håndteres i samsvar med gjødselvereforskriften.

3.2.3 Vannforbruk

Det skal eksistere driftsmessige, interne rutiner og utføres tiltak for å optimalisere bruken av vann slik at mengden vann som går til avløp eller belaster renseanlegg, blir mest mulig redusert og tilpasset kapasiteten til nedstrøms renseanlegg. Tiltakene skal, så langt teknisk og økonomisk mulig, samsvare med BAT for næringsmiddel- og slakteribransjen. Dette innebærer at mengden avløpsvann skal reduseres mest mulig i forhold til grensen i pkt. 3.1.1.

3.2.4 Oljeholdig avløpsvann

Oljeholdig avløpsvann fra verksteder eller lignende skal renses tilfredsstillende i oljeutskiller eller tilsvarende rensenhet, jfr. forurensingsforskriftens kapittel 15 om krav til utslipp av oljeholdig avløpsvann, før utslipp til kloakk. Slike utslipp må søkes om til kommunen.

3.2.5 Vedlikehold av ledningsverk.

Prima er ansvarlig for at avløpsvannet kommer fram til det kommunale ledningsnett, at avløpsvann ikke lekker ut i grunnen og at egen ledning ikke tettes til av fett, partikler eller lignende slik at akutte utslipp oppstår. I slike tilfeller må produksjonen stanses og utslippet opphøre fram til avløpsanlegget fungerer eller til avløpet kan pumpes i omløp til kommunalt nett.

⁷ PEC: Predicted Environmental Concentration, PNEC: Predicted No Effect Concentration.

Dersom hovedledningen ikke fungerer p.g.a. lekkasje eller tiltetting som skyldes egne eller andres utslipp, må utslippet tilpasses ledningskapasiteten.

3.2.6 Dokumentasjon.

Det skal til enhver tid foreligge et oppdatert ledningskartverk som gir oversikt over ledninger som er i bruk, jfr. pkt. 2.4 og 13.2. Kartverket skal være en del av internkontrollsystemet. Det skal foreligge driftsinstruks og utpekes en driftsansvarlige for renseanleggene og interne tiltak. Driften av reinseinnretninger og overvåking av parametere, skal være en integrert del av slakteridriften og inngå i internkontrollsystemet. Driften skal dokumenteres/logges slik at driftsansvarlige til enhver tid er oppdatert og slik at dokumentasjon kan hentes fram i ettertid.

3.3. Utslippssted for prosessavløp

Prosessavløpet vil bli sluppet ut i sjøen via kommunal utslippsledning på Grødaland i Hå.

3.4. Kjølevann

Kjølevannssystemet er lukket og varme fra kjølevannet blir gjenvunnet og overført til vaskevann. Dersom det blir behov for utslipp av kjølevann, må dette søkes om særskilt.

Ved nødvendig vedlikehold og rengjøring av interne kjølevannssystemet, skal vaskevann og liknende ledes til avløpssystemet. Ved bruk av begroingshindrende middel og andre kjemikalier i interne kjølevannssystem, må avløpsvannet behandles som særlig giftig avløpsvann, jfr. pkt. 3.2.2.4.

3.5. Sanitæravløpsvann

Sanitæravløpsvann skal i utgangspunktet holdes skilt fra prosessavløpsvann slik at prosessavløpet blir rensert separat før påslipp til kommunalt nett. Ved eventuelle oppgraderinger av intern rensing ved f. eks. siling eller økt fettutskillerkapasitet, skal det utføres separasjonsarbeider som fjerner sanitære avløpsvannet fra prosessavløpet der dette er aktuelt. Det samme gjelder dersom det blir aktuelt å gjenvinne silgods eller utskilt fett for hele eller deler av industriområdet. Bedriften plikter å følge de krav anleggseier stiller for utslipp av sanitæravløpsvann. Denne tillatelsen griper derfor ikke inn i retten den ansvarlige for offentlig avløpsnett har til å stille ytterligere krav ved tilknytning til kommunalt nett.

3.6. Overflatevann

Overflatevann skal ikke ledes til kommunalt avløpsnett og renseanlegg med mindre påkopplingsavtalen med eieren av det offentlige avløpsnettet krever eller gir tillatelse til noe annet. Overflatevann som ikke håndteres lokalt, skal ledes til kommunal overvannsledning via eksisterende fordrøyningsbasseng.

3.6.1 Lokal overvannshåndtering.

Overvann skal i størst mulig grad håndteres lokalt på bedriftens områder ved infiltrasjon i grunnen og ved fordrøyning. Håndteringen skal dokumenteres, jf. pkt. 3.2.6 og 13.2.2.

3.6.2 Bruk av utearealer

Avrenning av overflatevann fra bedriftens utearealer skal håndteres slik at det ikke medfører skade eller ulempe for miljøet. Det skal ikke skje spyling av utstyr eller kjøretøy på areal som drenerer til vassdrag eller grunnen, eventuelt via overvannsledning. Det skal heller ikke skje lagring av utstyr, tanker og lignende som ikke er tilstrekkelig rengjort eller sikret mot lekkasjer, på areal som drenerer til overvannsnettet eller grunnen. Om nødvendig må slike operasjoner og slik lagring gjøres innendørs og avløp ledes til renseanlegg.

3.6.3 Lasting og omlasting.

Dersom det blir utført operasjoner som f. eks. lasting, omlasting eller lignende der det kan oppstå fare for lekkasjer, er det nødvendig at overvannsledningene kan stenges og lekkasjer samles opp.

3.6.4 Tilsyn og dokumentasjon

Overvannssystemet skal være lett tilgjengelig for inspeksjon og prøvetaking. Bedriften plikter å føre tilsyn med overvannskummer, egne ledningsnett og uteareal, og å ta i bruk tilsynsrutiner i internkontrollsystem for å hindre og for å rette opp feil. Bedriften plikter å ha oppdatert oversikt over ledningsnett, overvannsmengder og fordøyningseffekter som en del av internkontrollsystemet, jfr. pkt. 13.2.

4. Utslipp til luft

4.1. Utslippsvilkår

4.1.1 Utslipp av brenngasser til friluft.

I tillegg til el-kraft, benytter bedriften gass som energikilde. Utslippene til friluft fra forbrenningsanlegg/fyringsenheter for rene brenslere som f. eks. gass, blir regulert av forurensingsforskriftens kapittel 27. Krav til utslipp går fram av §27-4. Rammen for utslipp av brenngasser er forbruk av gass tilsvarende 12 500 GJ/år (3,47 GWh/år).

4.1.2 Utslipp av brenngasser øvrige steder.

Kravene i forskriften gjelder også ved utslipp av øvrige brenngasser dersom deler av brenngassen, f. eks. CO₂, skilles ut for å leveres til annen lovlig bruk. Ved leveranser av brenngass fra gassfyringsenheten til annen lovlig bruk, må mengdene som leveres kunne måles i forhold til totalproduksjonen av brenngasser. Øvrige utslipp fra eventuelle utskillingsprosesser må omsøkes spesielt.

Når spesielle forhold krever det, kan forurensingsmyndighetene kreve at også anlegg som forurensingsforskriftens kapittel 27 gjelder for, skal ha egen tillatelse etter forurensingslovens § 11. Utslipp av forbrenningsgasser (eksos) til andre steder enn friluft og utenom pipen, reguleres også av forurensingsloven og betinger en endring i denne tillatelsen.

4.1.3 Lukt

Slakteridriften skal ikke føre til at bedriften sitt samlede bidrag til luktbelastning i området overskrider en fastsatt luktgrenseverdi. Generelt skal ikke luktinnholdet ved omkringliggende boliger eller friluftsområder overstige 1 ou_E/m³ (konsentrasjonen), angitt som maksimal månedlig 99 prosent timefraktil (frekvens og midling). Luktemner skal heller ikke påvirke produksjonsprosesser ved nabobedrifter og luktinnholdet ved omkringliggende virksomheter skal ikke overstige 2 ou_E/m³.

4.2. Krav til utslippspunkt

Utslipp til friluft av brenngasser fra gassfyringsenheten vil skje gjennom pipe med de utslippspunkter/-høyder som er oppgitt i søknaden, dvs. 13 meter over bakken og 3 meter over tak. Det er ikke laget beskrivelser av spredningsforhold eller utført spredningsberegninger.

Det vil være utslipp av ventilasjonsluft via veggvifter fra slakteanlegg, slakteriavfall/avfallsrom og utslipp av støv/lukt fra mottaksfjøs. Slike utslipp skal ikke forårsake luktemper.

Klager på lukt/røyk kan føre til krav om luktmåling og ny vurdering av nødvendig pipehøyde/utslippsarrangement.

Selv om utslipp fra forbrenningsanlegg/fyringsenheter blir regulert av forurensningsforskriftens kapittel 27 og denne tillatelsen, kan utslippskonsentrasjonene i tillegg bli vurdert av kommunen i forhold til forurensningsforskriftens kapittel 7 og relevante normer og retningslinjer for luftkvalitet.

5. Grunnforurensning og forurensete sedimenter

Virksomheten skal være innrettet slik at det ikke finner sted utslipp til grunnen som kan medføre nevneverdige skader eller ulemper for miljøet.

Bedriften plikter å holde løpende oversikt over eventuell eksisterende forurenset grunn på bedriftsområdet, herunder faren for spredning, samt vurdere behovet for undersøkelser og tiltak. Er det grunn til å anta at undersøkelser eller andre tiltak vil være nødvendig, skal forurensningsmyndigheten varsles om dette.

Graving, mudring eller andre tiltak som kan påvirke forurenset grunn, trenger tillatelse etter forurensningsloven, evt. godkjenning fra kommunen⁸ eller Fylkesmannen i Rogaland.

6. Testing og substitusjon av kjemikalier

Med kjemikalier menes her kjemiske stoffer og stoffblandinger som brukes i virksomheten, både som råstoff i prosess og som hjelpekjemikalier, for eksempel desinfeksjonsmidler, begroingshindrende midler, vaskemidler, hydraulikkvæsker, brannbekjempningsmidler m.m.

Prima er ansvarlig for all kjemikaliebruk ved bedriften, også dersom drifts- og vedlikeholdsarbeid blir utført av innleide firma. Dette innebærer at Primas internkontroll på dette området skal omfatte aktiviteten til slike firma og at innleide firma baserer sin virksomhet på Prima sitt internkontrollsystem.

6.1 Testing

For kjemikalier som benyttes på en slik måte at det kan medføre fare for forurensning, skal bedriften dokumentere at den har foretatt en vurdering av kjemikalienes helse- og miljøegenskaper på bakgrunn av testing eller annen relevant dokumentasjon, jf. også punkt 2.6 om internkontroll.

6.2. Substitusjon

Bedriften plikter å etablere et system for substitusjon av kjemikalier. Det skal foretas en løpende vurdering av faren for skadelige effekter på helse og miljø forårsaket av de kjemikalier som benyttes, og av om alternativer finnes. Så vel skadelige effekter knyttet til produksjon, bruk og endelig disponering av produktet, skal vurderes. Der bedre alternativer finnes, plikter bedriften å benytte disse så langt dette kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe.⁹

6.3 REACH

Stoffer alene, i stoffblandinger og/eller i produkter, skal ikke framstilles, bringes i omsetning, eller brukes uten at de er i overensstemmelse med kravene i REACH-regelverket¹⁰.

⁸ Jf Forurensningsforskriftens kapittel 2 om opprydning i forurenset grunn ved bygge- og gravearbeider.

⁹ Jf Produktkontrollloven av 11.06.1979 nr. 79 § 3a

¹⁰ Forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (REACH) av 30. mai 2008.

7. Støy

Bedriftens bidrag til utendørs støy ved omkringliggende boliger eller friluftsområder, skal ikke overskride følgende grenser, målt eller beregnet som frittfeltsverdi ved mest støyutsatte fasade:

Hverdager (07 – 19)	Lørdager	Søn- og hel- ligdager	Kveld (kl. 19-23), hverdager	Natt (kl. 23-07), alle døgn	Natt (kl. 23-07), alle døgn
55 L _{den}	50 L _{den}	45 L _{den}	50 L _{evening}	45 L _{night}	60 L _{AFmax}

L_{den} er A-veiet ekvivalent støynivå for dag/kveld/natt med 10 dB/5 dB tillegg på natt/kveld. L_{evening} er A-veiet ekvivalent støynivå for kveldsperioden 19-23. L_{night} er A-veiet ekvivalent støynivå for nattperioden 23-07. L_{AFmax} er A-veiet maksimalnivå for de 5-10 mest støyende hendelsene innenfor perioden, målt/beregnet med tidskonstant "Fast" på 125 ms.

Alle støygrenser skal overholdes innenfor alle driftsdøgn. Støygrensene gjelder all støy fra bedriftens ordinære virksomhet, inkludert intern transport på bedriftsområdet og losing/lasting av råvarer og produkter. Støy fra bygg- og anleggsvirksomhet og fra ordinær persontransport av virksomhetens ansatte er likevel ikke omfattet av grensene.

Dersom kjøretøy med kjøleaggregat og vifteanlegg skal være plassert på Prima sin eiendom, må disse områdene om nødvendig støyskjermes. Det skal i størst mulig grad legges til rette for elektrisk drift av kjøleaggregat og vifteanlegg framfor drift vha. bensin- eller dieselmotorer.

8. Energi

8.1. Energiledelse

Bedriften skal ha et system for energiledelse som kontinuerlig vurderer tiltak som kan iverksettes for å oppnå en mest mulig energieffektiv produksjon. Energistyringssystemet skal være i samsvar med norsk standard for energiledelse, og BAT eller bedre skal i størst mulig grad legges til grunn for energistyringen. Energistyringssystemet skal inngå i bedriftens internkontroll, jf pkt. 2.6.

Styringssystemet skal kunne legge til rette for felles styring av energibruken for alle bedrifter ved Kviamarka som det inngås avtale om energisamarbeid med. Målet med energistyringen skal være effektiv, optimalisert og redusert energibruk, og reduserte utslipp.

8.2. Energilogging og energiregnskap

Energibruken skal overvåkes og logges i sann tid.

Basert på bl.a. logging av energiproduksjon, energistrømmer og energibruk, skal bedriften lage og oppdatere et energiregnskap som identifiserer alle energistrømmer med størrelser.

8.3. Utnytting av overskuddsenergi

Bedriften skal i størst mulig grad utnytte overskuddsenergi fra eksisterende og nye anlegg internt.

Bedriften skal også gjennom tiltak på eget bedriftsområde, legge til rette for at overskuddsenergi skal kunne utnyttes eksternt med mindre det kan godtgjøres at dette ikke er teknisk eller økonomisk mulig.

Det skal utredes og legges til rette for, eventuelt i regi av eksterne aktører, gjenvinning og bruk av energi i forbruksvann, avløpsvann, avgasser og ventilasjonsluft. Gjenvinning og bruk av energi skal utredes og vurderes opp mot bruk av f. eks. fjernvarme eller andre energikilder, i forhold til leveranser til fjernvarmenettet og i forhold til framtidig utnytting. En slik utredning skal sendes Fylkesmannen innen 1. april 2015.

9. Avfall

9.1 Generelle krav

Bedriften plikter, så langt det er mulig uten urimelige kostnader eller ulemper, å unngå at det dannes avfall som følge av virksomheten. Særlig skal innholdet av skadelige stoffer i avfallet søkes begrenset mest mulig.

Bedriften plikter å sørge for at all håndtering av avfall, herunder farlig avfall, skjer i overensstemmelse med gjeldende regler for dette fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven, herunder avfallsforskriften¹¹. Rutinene for avfallshåndtering, bl.a. deklarerings- og årlig innlevering av farlig avfall, skal være en del av bedriftens internkontroll.

Avfall som oppstår i bedriften, skal søkes gjenbrukt i bedriftens produksjon eller i andres produksjon, eller – for brennbart avfall – søkes utnyttet til energiproduksjon internt/eksternt. Slik utnyttelse må imidlertid skje i overensstemmelse med gjeldende regler fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven, samt krav fastsatt i denne tillatelsen.

Avfall fra intern rensing som ikke resirkuleres internt, f. eks. slam, rist- og silgods, fett, husdyrgjødsel, skal leveres til destruksjon eller godkjent mottak. Dersom det er fare for luktu- lemper ved intern lagring, må avfallet sikres, eventuelt kjøles ned, slik at lukt ikke oppstår.

10. Forebyggende og beredskapsmessige tiltak mot akutt forurensning og uønskede hendelser.

10.1. Miljørisikoanalyse

Prima har gjennomført en enkel analyse av risiko ved ekstraordinære hendelser. Dette er en tid siden. Alle større bedrifter skal i tillegg gjennomføre en miljørisikoanalyse av sin virksomhet. Bedriftene skal vurdere resultatene i forhold til akseptabel miljørisiko. Potensielle kilder til akutt forurensning av vann, grunn og luft skal kartlegges. Miljørisikoanalysen skal dokumenteres og skal omfatte alle forhold ved virksomheten som kan medføre akutt forurensning med fare for helse- og/eller miljøskader inne på bedriftens område eller utenfor.

Bedriften skal med jevne mellomrom oppdatere analysen av sin virksomhet. Alle hendelser som oppstår og som kan ha innvirkning på miljøet, må loggføres og tas med i grunnlaget for analysen. Ved modifikasjoner og endrede produksjonsforhold skal miljørisikoanalysen oppdateres. Analysen skal også omfatte forurensningseffekter av uønskede hendelser som forårsaker driftsforstyrrelser. Eksempler på dette kan være konsekvenser av ødelagte tanker, feilkoplinger, faren for menneskelige feil internt eller eksternt, feil/uhell ved kjemikaliedosering eller

¹¹ Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall av 01.06.2004, nr. 930.

syrenøytralisering ved vask eller desinfisering, eller skader/kostnader ved forstyrrelser av interkommunal rensing.

Det må også vurderes risiko i forhold til parallell opptreden av uønskede hendinger, enten internt eller i forhold til hendelser som skjer ved nabobedrifter. Et annet eksempel er værforhold som kan prege fordrøyningsbassenget for overvann samtidig som en uønsket hendelse tilfører bassenget en belastning.

Bedriften skal ha oversikt over de miljøressurser som kan bli berørt av akutt forurensning og de helse- og miljømessige konsekvenser slik forurensning kan medføre.

En oppdatert miljørisikoanalyse må foreligge pr. 1. april 2015.

10.2. Forebyggende tiltak

På basis av miljørisikoanalysen skal bedriften iverksette eventuelle risikoreduserende tiltak som synes nødvendige. Både sannsynlighetsreduserende og konsekvensreduserende tiltak skal vurderes. Ved utslipp av større volum, må det f. eks. vurderes å benytte fettutskiller og utjevningsvolum til oppsamling og lagring. Det skal eksistere mekanismer og rutiner som om nødvendig, umiddelbart stanser produksjonen og tilførslene til fettutskilleren dersom utskilleren tilføres akutte utslipp som ikke skal ledes til nedstrøms renseanlegg.

Likeledes må det utredes rutiner for Prima sin bruk av fordrøyningsbasseng for overvann og Primas oppgaver ved oppsamling av forurensinger. Bedriften skal ha en oppdatert oversikt over de forebyggende tiltakene.

10.3. Etablering av beredskap

Bedriftene skal, på bakgrunn av miljørisikoanalysen og de iverksatte risikoreduserende tiltakene, om nødvendig, etablere og vedlikeholde en beredskap mot akutt forurensning. Beredskapen skal være tilpasset den miljørisikoen som virksomheten til enhver tid representerer. Slike endringer skal meldes Fylkesmannen. Beredskapen mot akutt forurensning skal øves minimum en gang pr. år.

10.4. Varsling av akutt forurensning

Akutt forurensning eller fare for akutt forurensning skal varsles brannvesenet i henhold til gjeldende forskrift¹². Ved akutte utslipp som tilføres det offentlige ledningsnett, skal eier av nedstrøms renseanlegg varsles snarest mulig. Bedriften skal også straks informere kommunen, interkommunalt utvalg mot akutt forurensning (IUA) og Kystverket i Horten¹³. Bedriften skal også så snart som mulig underrette Fylkesmannen i Rogaland.

11. Utslippskontroll og rapportering til Fylkesmannen i Rogaland

11.1. Utslippskontroll og måling

Bedriften skal gjennomføre årlige kontrollmålinger av utslipp til luft og vann. Målinger omfatter volumstrømsmåling, prøvetaking, analyse og/eller beregning. Bedrifter uten samlet målepunkt må måle simultant og parallelt i de enkelte avløp/utslippsarrangement. Primas målinger av utslipp til luft gjennom pipe blir regulert av forurensningsforskriftens kap. 27 – 6 av-

¹² Forskrift om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning (9. juli 1992).

¹³ Telefon 33 03 48 00, 24-timers vakt

hengig av installert effekt. Målinger og valg av prøvetakingsfrekvens skal utføres slik at resultatene blir representative for de faktiske utslippene fra bedriften på årsbasis og for perioder med størst aktivitet. Målingene skal kunne benyttes for å anslå årlige mengder utslipp og de skal sikre og dokumentere at gjeldende krav i tillatelsen og relevante forskrifter blir etterlevd.

Prima har allerede sendt inn et godt forslag til program for måling og analysing av avløpsvann. Forslaget beskriver utrustning, teknikker, prøvefrekvens, kvalitetsvurderinger, parametervalg, årsrapportering og avviksrapportering. Prima gjennomfører også prøvetaking i regi av kommunen. Primas program bør videreutvikles til å ta opp i seg kravene i denne tillatelsen.

11.1.1 Det skal føres kontroll med utslipp til vann over minst 8 uker basert på målinger og analyser. Målingene av utslipp til vann skal inntil videre skje i forhold til parameterne i pkt. 3.1.1. og formålet i pkt. 11.1. Men i overvåkingsperioden med størst produksjonsaktivitet og størst vannutslipp, skal det velges to døgn der korttidsgrense I undersøkes i 4 representative timer pr. døgn (totalt 8 timeblandprøver). I samme overvåkingsperiode skal det skje måling over 2 x 4 sammenhengende døgn som dokumenterer at korttidsgrense II overholdes (totalt 8 døgnblandprøver). Suspendert stoff analyseres innledningsvis i h.h.t. pkt. 13.1 før det tas med i det årlige programmet.

11.1.2 Prøvetaking skal samordnes med kommunal eller interkommunal prøvetaking og prøvetaking ved andre bedrifter, slik at resultat i størst grad kan sammenlignes. Om nødvendig kan måleserien deles i to perioder à 4 uker. I måleprogrammet skal det inngå utredning av både prøvetaking, analyse og/eller beregning, herunder:

- prøvetakings- og analysemetode
- valg av måleperioder og prøvetakingsfrekvens
- eventuelle beregningsmodeller og utslippsfaktorer som skal benyttes

Usikkerhetsbidragene ved de forskjellige trinn i målingene må vurderes, og det må velges løsninger som reduserer den totale usikkerheten til et akseptabelt nivå.¹⁴

11.1.3 Vannforbruk skal kunne registreres slik at forbruket ved enkeltprosesser i størst mulig grad kan identifiseres. Timesverdier og døgnverdier skal kunne logges. Avløpmengde skal logges slik at momentanverdier/øyeblikksverdier, timeverdier og døgnverdier kan vises.

11.1.4 Temperatur i fettutskilleren og pH i avløpet skal registreres og logges fortløpende slik at verdiene kan vises, jfr. pkt. 3.2.2.4, 3.2.2.5 og 13.2.

11.1.5 Innen 1. januar 2015 skal Prima etablere et system for kontinuerlig prøvetaking slik at det daglig kan analyseres for organisk stoff, for eksempel TOC (totalt organisk karbon), KOF eller BOF. Disse analysene skal, med en akseptabel grad av presisjon, kunne uttrykke en verdi for BOF₅. Dersom det viser seg at det er liten variasjon i utslippene, kan graden av kontinuitet vurderes. Dersom systemet i tillegg gir kvalitetsmessig gode analyser, kan dette bidra til at omfanget av årlige kontrollmålinger blir mindre omfattende.

11.1.6 Hvis brenngass skal leveres til annet lovlig bruk, skal mengden og temperatur måles og rapporteres årlig og innholdet av CO₂, CO og NO_x beregnes og rapporteres.

Bedriften er ansvarlig for at metoder og utføring er forsvarlig kvalitetssikret og for at måleprogrammet er en del av internkontrollsystemet. Ved inspeksjon/kontroll skal bedriften kunne

¹⁴ Se veilederen M-6/2013 «Industrielle måleprogram» på Miljødirektoratets hjemmesider

vise hvordan måleprogrammet dokumenterer miljøpåvirkninger og eventuelt hvordan driften blir endret for å tilpasses miljøkravene.

11.2. Rapportering til Fylkesmannen

Bedriften skal rapportere innen 1. mars året etter utslippsåret via www.altinn.no. Rapportering skal skje i henhold til Miljødirektoratets veileder til bedriftenes egenrapportering, se www.miljodirektoratet.no. Første ordinære rapportering skal skje innen 1/3 2014.

Bedriften skal i forbindelse med rapportering av utslippsdata til Fylkesmannen i Rogaland angi og kommentere:

- usikkerhet i datamaterialet
- resultater fra ringtester
- resultater fra tredjeparts verifikasjon av egne målinger

12. Overvåking av resipient og rapportering til Fylkesmannen

Dersom forurensningsmyndighetene ønsker å vurdere effekten av utslippet på vann- og sedimentkvalitet ved utslippsstedet for det kommunale renseanlegget og i hovedresipienten, plikter bedriften å støtte økonomisk i forhold til størrelsen på prosessutslippet, jfr. forurensningslovens § 51.

På samme måte plikter bedriften å sørge for eller bekoste nødvendige undersøkelser av kvaliteten på overvannet og effekten på resipienter. Dersom flere bedrifter leder overvannet sitt til samme resipient, skal bedriften delta/betale i forhold til mengde overvann. Dette gjelder også virkningen av utslipp av kjølevann

Data som fremskaffes ved overvåking i vann, inklusiv sediment og biota, skal registreres i databasen Vannmiljø. Data leveres på Vannmiljø's importformat, som finnes på <http://vannmiljokoder.klif.no>. Her finnes også oversikt over hvilken informasjon som skal registreres i henhold til Vannmiljø's kodeverk.

13. Undersøkelser og utredninger

13.1 Oppstartsmålinger og analyser.

Det skal snarest, og senest 1. september 2014, settes i verk en undersøkelse av utslippsnivået for suspendert stoff. Analysene av suspendert stoff (SS) skal utføres slik at partiklenes størrelses- og vektfordeling blir tydeliggjort sammen med renseseffekt ved ulike filteråpninger. Sammenhengen med utslippsnivået av organisk stoff må dokumenteres. Undersøkelsen skal baseres på mengdeproporsjonale samleprøver midlet over en arbeidsuke i minst en 3-ukers syklus. Midlingsperioden må tilpasses analyserutiner og varighetsperioden må forøvrig være av et slikt omfang at analyseformålet kan oppnås. Prøvevolumet må være så stort at analysene kan utføres. I tillegg skal det analyseres SS av mengdeproporsjonale prøver midlet over en time i 4 påfølgende timer pr. døgn i to døgn. Prøvetaking skal skje i representative perioder med antatt størst utslipp og hydraulisk belastning. Ved stor ujevnhet i produksjonen og med store svingninger i måleresultater, må måleperioden utvides.

Prøvetaking, prøvehåndtering skal skje i h.h.t. akkrediterte metoder som dokumenteres. Analyser skal skje ved akkrediterte laboratorier. Miljødirektoratet har gitt tilråding for gjennomføring av slike undersøkelser.¹⁵

¹⁵ Primærrensing - Rapport om valg av rensemetode - TA-2088/2005, kap. 2.4.:<http://www.miljodirektoratet.no/old/klif/publikasjoner/vann/2088/ta2088.pdf>

Ved gjennomføring av undersøkelsene skal det skje registrering av at momentanverdier/øyeblikksverdier for vannforbruk og avløpsmengde. Det skal skje måling midlet over minutt av de vannmengder som belaster renseanleggene og det skal konstrueres varighetskurver for avløp på både døgn, time- og minuttbasis basert på avløp i representative produksjonsdøgn. Detaljert plan for undersøkelsen skal sendes Fylkesmannen til informasjon og kommentar før oppstart.

Undersøkelsene skal rapporteres til Fylkesmannen innen 2 måneder etter gjennomføringen, og senest innen 1. april 2015. Undersøkelsen og rapporteringen skal gjennomføres av en uavhengig konsulent med kompetanse på avløpsmåling, prøvetaking og partikkelanalyse/filterdesign. Resultatene kan føre til endrede utslippsrammer, jfr. pkt. 3.1.1. Dette inkluderer også grensene for mengde avløpsvann. Undersøkelsen kan kombineres med årlig rapportering til Altinn, se pkt. 11.

13.2 Utredninger

13.2.1 Innen 1. september 2014 skal Fylkesmannen tilsendes en utredning som viser hvor og hvordan pH logges i forbindelse med eventuell nødvendig pH-justering og hvordan en eventuell justering skjer. Utredningen skal dokumentere hvordan Prima kan sikre at utslippsgrensene for pH overholdes.

13.2.2 Innen 1. september 2014 skal Fylkesmannen tilsendes et kartverk, gjerne digitalt på shape-fil eller i annet egnet filformat, som viser ledningskartverk til alt prosessavløp og overvannsavløp.

14. Utskifting av utstyr

Dersom det skal foretas utskifting av utstyr i virksomheten som gjør det teknisk mulig å motvirke forurensninger på en vesentlig bedre måte enn da tillatelsen ble gitt, skal Fylkesmannen på forhånd gis melding om dette.

All utskifting av utstyr skal baseres på at det skal benyttes best tilgjengelige teknikker med sikte på å motvirke forurensning.

15. Eierskifte/organisasjonsendringer

Ved vesentlige endringer i organisasjonen som kan få noe å si for tillatelsen, skal fylkesmannen ha melding fra styret i bedriften om de gjeldende eierforhold og eventuelt endrede personlige ansvarsforhold som betyr noe for denne tillatelsen, jfr. pkt. 1.1. og pkt. 2.6.

Hvis bedriften overdras til ny eier, skal melding sendes Fylkesmannen så snart som mulig og senest 1 måned etter eierskiftet.

16. Nedleggelse

Dersom virksomheten blir nedlagt, eller hele/deler av virksomhet stanser for en lengre periode, skal eieren eller brukeren gjøre det som til enhver tid er nødvendig for å motvirke fare for forurensninger. Hvis anlegget eller virksomheten kan medføre forurensninger etter nedleggelsen eller driftsstansen, skal det i rimelig tid på forhånd gis melding til Fylkesmannen i Rogaland.

Fylkesmannen i Rogaland kan fastsette nærmere hvilke tiltak som er nødvendige for å motvirke forurensning. Fylkesmannen i Rogaland kan pålegge eieren eller brukeren å stille garanti for dekning av framtidige utgifter og mulig erstatningsansvar.

Ved nedleggelsen eller stans skal bedriften sørge for at råvarer, hjelpestoff, halvfabrikat eller ferdig vare, produksjonsutstyr og avfall tas hånd om på forsvarlig måte, herunder at farlig avfall håndteres i henhold til gjeldende forskrift.¹⁶ Det samme gjelder dersom eiendommen blir solgt.

Hvis bedriften flytter, vil ikke tillatelsen automatisk kunne overføres til det nye stedet. Blir eiendommen solgt i forbindelse med flytting, kan ikke tillatelsen overføres direkte til kjøper.

De tiltak som treffes i denne forbindelse, skal rapporteres til Fylkesmannen i Rogaland innen 3 måneder etter nedleggelse eller stans. Rapporten skal også inneholde dokumentasjon av disponeringen av kjemikalierester og ubrukte kjemikalier og navn på eventuell(e) kjøper(e).

Plan for å motvirke forurensning, eller fare for forurensning i situasjoner som nevnt ovenfor, og for å rapportere tiltak, skal inngå i internkontrollen til bedriften. Bedriften skal realisere planen ved fare for nedlegging, driftsstans eller konkurs.

Ved nedleggelse av en virksomhet skal den ansvarlige sørge for at driftsstedet settes i miljømessig tilfredsstillende stand igjen.

Dersom virksomheten ønskes startet på nytt, skal det gis melding til Fylkesmannen i Rogaland i god tid før start er planlagt.

17. Tilsyn

Bedriften plikter å la representanter for forurensningsmyndigheten eller de som denne bemyndiger, føre tilsyn med anleggene til enhver tid.

¹⁶ Avfallsforskriftens kapittel 11 om farlig avfall

VEDLEGG 1

Liste over prioriterte stoffer, jfr punkt 2.1.

Utslipp av disse komponenter er bare omfattet av tillatelsen dersom dette framgår uttrykkelig av vilkårene i pkt. 3 flg. eller de er så små at de må anses å være uten miljømessig betydning

Metaller og metallforbindelser:

	Forkortelser
Arsen og arsenforbindelser	As og As-forbindelser
Bly og blyforbindelser	Pb og Pb-forbindelser
Kadmium og kadmiumforbindelser	Cd og Cd-forbindelser
Krom og kromforbindelser	Cr og Cr-forbindelser
Kvikksølv og kvikksølvforbindelser	Hg og Hg-forbindelser

Organiske forbindelser:

	Vanlige forkortelser
Bromerte flammehemmere:	
Penta-bromdifenyleter (difenyleter, pentabromderivat)	Penta-BDE
Okta-bromdifenyleter (defenyleter, oktaborbromderivat)	Okta-BDE, octa-BDE
Deka-bromdifenyleter (bis(pentabromfenyl)eter)	Deka-BDE, deca-BDE
Heksabromcyclohexan	HBCDD
Tetrabrombisfenol A (2,2',6,6'-tetrabromo-4,4'-isopropyliden difenol)	TBBPA
Klorholdige organiske forbindelser	
1,2-Dikloreten	EDC
Klorerte dioksiner og furaner	Dioksiner, PCDD/PCDF
Heksaklorbenzen	HCB
Kortkjedete klorparafiner C ₁₀ -C ₁₃ (kloralkaner C ₁₀ -C ₁₃)	SCCP
Mellomkjedete klorparafiner C ₁₄ -C ₁₇ (kloralkaner C ₁₄ -C ₁₇)	MCCP
Klorerte alkylbenzener	KAB
Pentaklorfenol	PCF, PCP
Polyklorerte bifenyler	PCB
Tensidene:	
Ditalg-dimetylammoniumklorid	DTDMAC
Dimetyldioktadekylammoniumklorid	DSDMAC
Di(hydrogenert talg)dimetylammoniumklorid	DHTMAC
Triklorbenzen	TCB
Tetrakloreten	PER
Trikloreten	TRI
Trikloran (2,4,4'-Trichloro-2'-hydroxydiphenyl ether)	
Nitromuskforbindelser:	
Muskxylen	
Alkylfenoler og alkylfenoletoksyler:	
Nonylfenol og nonylfenoletoksyler	NF, NP, NFE, NPE
Oktylfenol og oktylfenoletoksyler	OF, OP, OFE, OPE
Dodecylfenol m. isomerer	
2,4,6-tri-tert-butylfenol	
Polyfluorerte organiske forbindelser (PFCs)	
Perfluoroktansulfonat (PFOS) og forbindelser som inneholder PFOS	PFOS, PFOS-relaterte forbindelser
Perfluoroktansyre (PFOA)	
Tinnorganiske forbindelser:	
Tributyltinn	TBT
Trifenyltinn	TFT, TPT
Polysykliske aromatiske hydrokarboner	PAH
Dietylheksylftalat (bis(2-etylheksyl)ftalat)	DEHP
Bisfenol A	BPA
Dekametylsyklopentasiloksan	D5